

اداری و استخدامی و سازمان برنامه و بودجه هم نظارت کنند و سالانه بودجه این سازمان‌ها کاهش پیدا کند. قطعاً با این اقدامات عملاً جمعیت قابل توجهی از کشور نیز به مناطق ساحلی انتقال یافته و دولت کوچک و چابک می‌شود. در همین راستا مشکل کمبود منابع آبی تا حدودی مرتفع می‌شود و پایتخت نیز ساماندهی می‌گردد.

یکی از آموزه‌های مهم طرح «ستیران» که در سال ۱۳۵۵ منتشر شد، این است که با توجه به اینکه ایران در کمربند خشک کره زمین قرار گرفته است، تمامی صنایع آب‌بر باید در سواحل جنوبی کشور مکان‌یابی شوند

◀ اخیراً معاون توسعه روستایی اعلام کرد بیش از سی هزار روستا خالی از سکنه شده‌اند. دلیل این مهاجرت بی‌رویه از روستا و توسعه حاشیه نشینی، اشتغال کاذب یا غیر مولد در شهرها چیست؟ آمار اعلام شده دقیق نیست، اما از اولین سرشماری جمعیتی در سال ۱۳۳۵، نسبت جمعیت روستانشین به شهرنشین برعکس شده است. یعنی اکنون حدود ۲۶ درصد جمعیت در روستاها و ۷۴ درصد در شهرها ساکن هستند، نسبتی که بطور میانگین در دنیا ۵۰ درصد است. البته روند مهاجرت بعد از پیروزی انقلاب سرعت بیشتری گرفته و عمده آن‌هم به دلیل سیاست‌های اشتباه بوده است. به عبارتی منابع محدود مالی به جای اینکه ابتدا صرف سرمایه‌گذاری‌های مولد برای اشتغال، تولید، درآمد و ثروت شود، صرف خدمات‌رسانی شده که غیر مولد است. به عبارتی دولت در اولویت‌گذاری اشتباه عمل کرده است. بنابراین بی‌توجهی به اولویت‌ها، باعث شده است روستاییان ناگزیر به مهاجرت و در حاشیه شهرهای بزرگ ساکن شوند که زمینه ایجاد مشکلاتی را فراهم کرده است. به عبارتی با نگاه غیرکارشناسی باعث شدیم مردم به جای اشتغال مولد، در بهترین حالت به بخش خدمات منتقل شوند.

را حل و فصل کنند، منابع آب مورد نیاز این جمعیت فزاینده مشکل ساز خواهد بود.

◀ چه باید کرد؟

بهترین راهکار تراکم‌زدایی و تمرکززدایی است. در مورد تراکم‌زدایی که یک مبحث فنی است، باید طی یک برنامه ۱۰ ساله، کارویژه‌های غیرسیاسی به مناطق مختلف کشور انتقال داده شود. مثلاً دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی مستقر در استان تهران و البرز به دیگر مناطق کشور مثل کیش و قشم مکان‌یابی و منتقل شوند. همه صنایع آب‌بر از کل کشور بویژه شهرها و استان‌های اطراف تهران طی برنامه‌ای ۱۰ ساله در سواحل جنوب استقرار پیدا کنند. کارویژه تجاری-بازرگانی نیز به بنادر جنوبی کشور محول گردد. همچنین در کنار تراکم‌زدایی، تمرکززدایی و کوچک‌سازی دولت مد نظر قرار گیرد، هر سازمان و نهاد و وزارتخانه‌ای موظف و مکلف شود، نسبت به واگذاری امور خود به استان‌ها و شهرستان‌ها طی یک برنامه ده ساله اقدام کند. واگذاری اختیارات و کوچک‌سازی را اصل قرار دهند. سازمان

◀ در این صورت دیدگاه شما درباره تغییر پایتخت چیست؟ هرچند به صورت ایده مطرح شده، اما آیا منطبق بر همین اصولی که مطرح کردید هست؟ انتقال پایتخت هم مثال دیگری از اقدامات بدون پشتوانه نظری و بدون پیوست علمی و محیط زیستی است. اولاً در سال‌های گذشته چندین همایش علمی داخلی و بین‌المللی در مورد انتقال یا به بیان بهتر ساماندهی پایتخت برگزار شده است. مقالات ارائه شده در این همایش‌ها هم منتشر شده و این مطالب در قفسه کتابخانه‌ها خاک می‌خورد. این اظهارنظرها عمدتاً بدون توجه به این مطالعات صورت می‌گیرد. مهم‌تر آنکه دولت گرفتاری‌های مهم‌تر و اولویت‌های ضروری‌تری نسبت به انتقال پایتخت دارد. زیرا انتقال پایتخت بیش از ۲۵۰ میلیارد دلار پول نیاز دارد. دولتی که در حوزه‌های مختلف ناترازی دارد، کسری بودجه دارد و با داشتن منابع و ذخایر گازی در جایگاه دوم جهان، به دلیل سرمایه‌گذاری نکردن و فقدان منابع مالی، نمی‌تواند انرژی مورد نیاز مردم را تأمین کند، سخن از این طرح‌ها، آن هم به فرض درست بودن آن، به شوخی بیشتر شبیه است.

◀ فرض کنیم منابع مالی باشد، آیا اصولاً انتقال پایتخت می‌تواند موضوعیت پیدا کند؟

اصولاً سیاست‌های نادرست پیش و پس از انقلاب باعث شده است تهران کارویژه‌های چهارگانه فرهنگی-آموزشی، تجاری-بازرگانی، سیاسی-اداری و صنعتی را با هم عهده دار شود. امروز بزرگ‌ترین مراکز علمی و دانشگاهی کشور در تهران مستقر هستند. تهران بزرگ‌ترین مرکز تجاری ایران است و کالاها از تهران به دیگر مناطق کشور ارسال می‌شود. شرکت‌های صنعتی هم اگر به دلیل محدودیت در تهران و اطراف این شهر مستقر نیستند؛ اما عملاً دفاتر و امور اداری صنایع کشور در تهران مستقر هستند. مضافاً اینکه برخی از شهرهای صنعتی و صنایع در استان‌های هم جوار یا نزدیک تهران مثل ساوه، اراک و قزوین مکان‌یابی شده‌اند. در دو دهه اخیر دولت شهرهای مسکونی متعددی در اطراف تهران احداث کرده است که عملاً باعث تشویق مهاجران برای سکونت در این مناطق شده است. خلاصه اینکه تمامی اشتباهات سیاست‌گذاران دست به دست هم داده‌اند تا حدود یک پنجم جمعیت ایران در استان‌های تهران و البرز و کلانشهر تهران ساکن شوند. اگر مسئولان بتوانند مشکلات اشتغال، ترافیک، آلودگی هوا، بهداشت، آموزش و معضلات فرهنگی